

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ
КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ, ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ФАРМАЦІЄЮ

Серія «Наука»

**ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ ФАРМАЦІЇ В РАМКАХ
КОНЦЕПЦІЇ «НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ
(LIFE LONG LEARNING)»: НАУКА, ОСВІТА, ПРАКТИКА**

МАТЕРІАЛИ

**IV Науково-практичної інтернет-конференція з міжнародною
участю, яка присвячена пам'яті проф. Толочко Валентина Михайловича**

(21 листопада 2025 року, м. Харків)

Реєстраційне посвідчення УкрІНЕТІ

№ 852 від 26.12.2024 р

Харків

НФаУ

2025

Деренська Я. М.

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕТАПІВ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В МЕНЕДЖМЕНТІ	126
--	-----

Малініна Н. Г.

ОЦІНКА РИЗИКІВ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ПРОМИСЛОВOSTІ НА ПРИКЛАДІ ВИРОБНИЦТВА ЛІКАРСЬКОГО ЗАСОБУ «КИСЕНЬ МЕДИЧНИЙ»	136
--	-----

Малюгіна О. О., Смойловська Г. П., Хортецька Т. В., Єренко О. К.

АНАЛІЗ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ ПРЕПАРАТІВ УРСОДЕЗОКСИХОЛІЄВОЇ КИСЛОТИ	142
---	-----

Немченко А. С., Назаркіна В. М.

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН НА ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ	149
--	-----

Посилкіна О. В.

АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО І ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ПРАЦІВНИКІВ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	154
---	-----

Савицька Т. Г.

ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ: ЕКОНОМІЧНИЙ, ПРАВОВИЙ І СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТИ	162
--	-----

Болдарь Г. Є., Чубенко О. Ю.

АНАЛІЗ ПРЕЗУМПЦІЙ У ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ ТА МЕДИЧНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ	172
--	-----

Гмиря Д. В., Літвінова О. В.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ ФАКТОРАМИ РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	174
---	-----

Гришук Т. В., Бабічева Г. С.

РОЛЬ ПРОЦЕСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	176
---	-----

Гура Н. М., Малініна Н. Г.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ В КРИЗОВИХ УМОВАХ.....	179
--	-----

Дабіжа М. Ю., Посилкіна О. В.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ РОЗВИТКОМ У ФАРМАЦЕВТИЧНИХ КОМПАНІЯХ	181
--	-----

Демченко В. О., Демченко В. О.

ОЦІНКА АСОРТИМЕНТУ ТА ДОСТУПНОСТІ ПРЕПАРАТІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ АЛОПЕЦІЇ НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ	184
---	-----

**АНАЛІЗ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ ПРЕПАРАТІВ
УРСОДЕЗОКСИХОЛІЄВОЇ КИСЛОТИ**

Малюгіна О. О., Смойловська Г. П., Хортецька Т. В., Єренко О. К.

**Кафедра управління і економіки фармації та фармацевтичної технології,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет**

м. Запоріжжя, Україна

maluginaea@gmail.com

Вступ. Урсодезоксихолієва кислота (УДХК) – вторинна жовчна кислота, що синтезується в процесі нормального обміну жовчних кислот [1-3]. Завдяки холеретичним, гепатопротекторним, холелітолітичним та імуномодуючим ефектам вона широко застосовується для лікування та профілактики жовчнокам'яної хвороби, первинного біліарного холангіту та хронічних захворювань печінки з підвищеними печінковими ферментами, а також ряді інших станів [4-6]. Дослідження підтверджують ефективність УДХК у зменшенні симптомів та покращенні функції печінки з низьким ризиком побічних ефектів та високим профілем безпеки [2, 6]. Препарати УДХК випускаються у формі капсул, таблеток та пероральних суспензій, що забезпечує адаптацію до потреб пацієнтів [1, 3]. Враховуючи клінічну значущість та високу частоту призначень препаратів УДХК, постає потреба у комплексному маркетинговому аналізі їх наявності на вітчизняному фармацевтичному ринку для виявлення основних тенденцій та проблемних аспектів.

Мета дослідження – маркетинговий аналіз препаратів урсодезоксихолієвої кислоти на фармацевтичному ринку України станом на серпень 2025 р.

Методи дослідження. Застосовано маркетинговий, статистичний, інформаційний, порівняльний, аналітичний, SWOT- та контент-аналіз. Стан реєстрації визначали за допомогою Державного реєстру лікарських засобів

України на серпень 2025 р. [7]. Фактичну доступність медикаментів оцінювали за методологією ВООЗ/НАІ (2008) з використанням tabletki.ua, compendium.com.ua, як бінарну змінну на день дослідження, з урахуванням кількості аптек на 100 тис. населення в обласних центрах [8-11]. Враховували особливості, що формують асортиментні позиції (АП) – унікальні комбінації торговельного найменування (ТН), лікарської форми (ЛФ), дозування і пакування.

Результати дослідження. На серпень 2025 р. на фармацевтичному ринку України зареєстровані 22 ТН препаратів урсодезоксихолієвої кислоти (УДХК), що складає 58 АП. Порівняно з попередніми даними моніторингу асортименту гепатопротекторів, де УДХК мала 21–25 ТН у 2017–2020 рр. з домінуванням імпорتنих форм, асортимент лишається стабільним [12]. Серед зареєстрованих препаратів повністю доступні 6 ТН, 15 ТН – частково, а 1 ТН – повністю не доступна. У структурі домінують тверді ЛФ – капсули та таблетки, рідкі ЛФ представлені 2 ТН суспензії оральної що узгоджується з тенденцією переважання твердих форм у попередніх періодах [12].

Державний реєстр лікарських засобів надає доступ до інформації як про заявників, так і про виробників. Препарати, що виробляються за межами України, становлять 14 ТН (38 АП), 6 ТН (16 АП) виробляється в Україні та 2 ТН (4 АП) виробляються як в Україні, так і за її межами. Заявники для 9 ТН (24 АП) – підприємства, зареєстровані в Україні, 13 (34 АП) – за її межами, що формує зображене на рис. 1 відношення.

Співвідношення статусу заявника (український чи іноземний) з виробником (українським чи іноземним) у контексті цього дослідження може впливати на структуру ринку, логістику, ціноутворення та доступність. Цикл виробництва в Україні є більш бажаним, тому що не тільки створює робочі місця, але також сприятливо впливає на рівень цін, спрощує контроль за якістю та покращує доступність для пацієнтів.

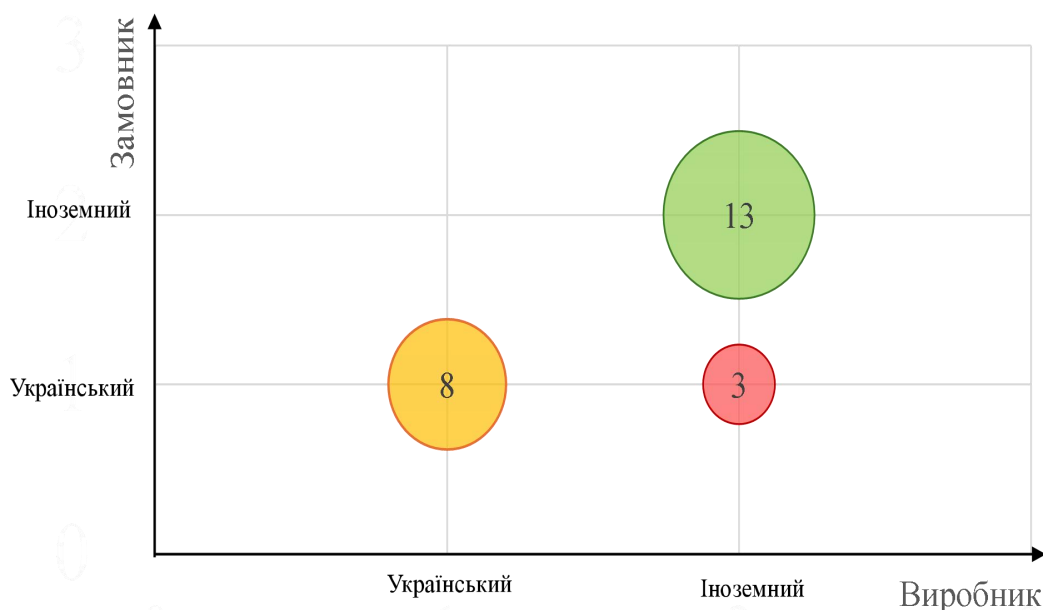

Рис. 1. Кореляція між країною заявника та виробника зареєстрованих в Україні препаратів урсодезоксихолієвої кислоти

Натомість, переважання поєднання іноземного заявника та виробництва за межами України хоча і може частково свідчити про входження на ринок нових лікарських форм з високою якістю, але також сприяє підвищенню цін та зниженню доступності препаратів для пацієнта. Ця тенденція узгоджується з даними 2017–2020 рр., де імпорتنі УДХК становили значну частку асортименту, вказуючи на тривалу залежність від зарубіжних постачальників [12].

Аналіз фактичного ринку продемонстрував, що, хоча присутні 21 з 22 зареєстрованих ТН (95,5%), але переважно вони представлені не у повному обсязі. З 58 АП присутні лише 31 (близько 53,5%) (рис. 2).

Усі ЛФ та дозування, наявні на фармацевтичному ринку України, мають в основному високу та середню доступність, але аналогічні асортиментні позиції можуть суттєво відрізнятися за цим показником.

Найкраще на фармацевтичному ринку представлені капсули тверді з дозуванням 150 мг, 250 мг, 300 мг, які випускаються як у малих (№10, №20), так і у великих (№50, №100) пакуваннях.

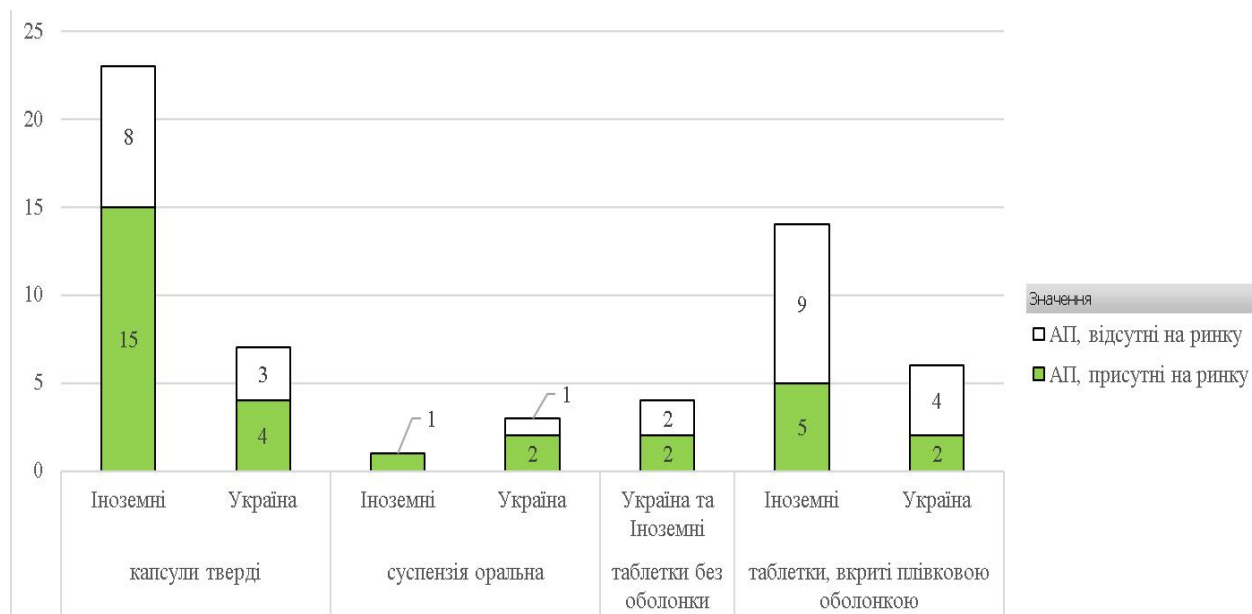

Рис. 2. Співвідношення кількості асортиментних позицій, присутніх і відсутніх на ринку з урахуванням виробника та лікарської форми

Примітка: таблетки без оболонки (2 ТН) виробляються як в Україні, так і за її межами

Такі форми є найбільш доступними та зручними для проходження курсу лікування, що сприяє підвищенню комплаєнсу пацієнтів. Необхідно враховувати, що серед проаналізованих ЛФ переважають засоби іноземного виробництва. Вітчизняні виробники пропонують лише капсули по 250 мг, що свідчить про обмеженість асортименту та необхідність розширення лінійки дозувань і форм випуску для забезпечення конкурентоспроможності на внутрішньому ринку, як і відзначалося в аналізі попередніх років [12].

Таблетовані лікарські форми представлені на фармацевтичному ринку у вигляді таблеток в оболонці та без оболонки з дозуванням 250 мг та 500 мг. Найбільш поширеними є пакування по 50 та 100 таблеток. Асортимент включає препарати вітчизняного та іноземного виробництва, однак частка останніх є більшою, що зумовлено більшим спектром ТН. Водночас встановлено, що таблетки в плівковій оболонці з дозуванням 500 мг у великих упаковках (№100) мають низький рівень доступності у аптечній мережі, що може бути пов'язано з обмеженим попитом, вищою собівартістю або скороченням обсягів імпорту

даної форми. Отримані результати свідчать про неоднорідність ринкового представлення таблетованих форм та підкреслюють доцільність оптимізації асортименту відповідно до потреб лікарської практики. Аналогічні тенденції домінування іноземних ТН і обмеженої доступності певних форм спостерігалися в моніторингу 2017–2020 рр. [12].

Пероральна суспензія УДХК представлена на фармацевтичному ринку в одному дозуванні 250 мг/5 мл, проте відрізняється об'ємом первинного пакування. Випускаються флакони об'ємом 30 мл, 40 мл, 200 мл та 250 мл. За результатами аналізу встановлено, що суспензія 30 мл українського виробництва характеризується дуже низькою доступністю. Натомість суспензія 40 мл (Україна) має високу доступність у аптечній мережі. Форма об'ємом 200 мл (Україна) зустрічається з середньою частотою, тоді як суспензія 250 мл іноземного виробництва характеризується високим рівнем доступності. Низька доступність рідких форм УДХК узгоджується з тенденціями попередніх років, де суспензії були представлені обмежено [12].

SWOT-аналіз дозволяє визначити внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на об'єкт дослідження – фармацевтичний ринок України. Аналіз станом на серпень 2025 року виявив такі сильні сторони ринку, як висока представленість ТН та домінування твердих лікарських форм (таблетки, капсули). Слабкі сторони включають обмежений перелік фактично наявних АП, низьку доступність рідких ЛФ та залежність від імпорту, що корелює з висновками моніторингу 2017–2020 рр. [12]. Зовнішні можливості полягають в розширенні асортименту, зокрема з орієнтацією на педіатричного/геріатричного пацієнта (рідкі та сучасні лікарські форми) та стимулювання локального виробництва. Як загрози виділено геополітичні фактори аспект (воєнний стан та пов'язані небезпеки), конкуренцію з імпортними виробниками та вірогідне зниження доступності, зумовлене впровадженням регулювання через Національний каталог цін.

Висновки. Аналіз показав, що станом на серпень 2025 року ринок препаратів УДХК характеризується високою представленістю при обмеженій

фактичній доступності, залежності від імпорту та переважанні твердих лікарських форм. Ці тенденції узгоджуються з даними попереднього моніторингу гепатопротекторів 2017–2020 рр., де асортимент УДХК лишається стабільним (21–25 ТН) з домінуванням імпортних і твердих форм, вказуючи на тривалу проблему. Для забезпечення повноцінного доступу пацієнтів до терапії, доцільно стимулювати розробку та впровадження вітчизняних препаратів УДХК.

Список використаних джерел

1. Дослідження валідаційних характеристик методики визначення домішок урсодезоксихолової кислоти у твердих формах методом тонкошарової хроматографії / О. О. Салій, Г. В. Тарасенко, Л. А. Фуклева, Я. В. Ясько // Health & Education. – 2024. - № 4. – С. 67-73. DOI: <https://doi.org/10.32782/health-2024.4.8>
2. Роль урсодезоксихолової кислоти в терапії захворювань гепатобіліарного тракту в дітей / Ю. В. Марушко, О. А. Дмитришин, Б. Я. Дмитришин та ін. // Сучасна педіатрія. Україна. – 2022. – №5 (125). – С. 84-92. DOI: [10.15574/SP.2022.125.84](https://doi.org/10.15574/SP.2022.125.84)
3. Салій О. Визначення домішок урсодезоксихолової кислоти у твердих желатинових капсулах / О. Салій, Г. Тарасенко, Я. Ясько // Modern chemistry of medicines: матеріали Міжнародної Internet-конференції (м. Харків, 25 вересня 2024 р.). – Х. : НФаУ, 2024. – С. 119
4. Achufusi TGO. Ursodeoxycholic Acid [Електронний ресурс] / TGO Achufusi, A.O. Safadi, N. Mahabadi // StatPearls. – StatPearls Publishing, Treasure Island (FL), 2025. – Режим доступу: <https://europepmc.org/article/nbk/nbk545303>
5. Efficacy and Safety of Ursodeoxycholic Acid for the Prevention of Gallstone Formation After Gastrectomy in Patients With Gastric Cancer: The PEGASUS-D Randomized Clinical Trial [Електронний ресурс] / S.H. Lee, DK Jang, MW Yoo at al. // JAMA Surgery. – 2020. – Vol. 155, No 8. – Режим доступу: [http://dx.doi.org/10.1001/jamasurg.2020.1501](https://doi.org/10.1001/jamasurg.2020.1501)

6. Долженко М. М. Від неалкогольної жирової хвороби до COVID-19: сьогодення та перспективи застосування урсодезоксихолевої кислоти [Електронний ресурс] / М. М. Долженко, Л. І. Конопляник // Український терапевтичний журнал. – 2021. – №1. – Режим доступу: <https://doi.org/10.30978/UTJ2021-1-71>
7. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua/>
8. Compendium – лікарські препарати [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://compendium.com.ua/uk/>
9. Tabletki.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tabletki.ua>
10. Державна служба статистики України. Чисельність наявного населення України на 1 січня 2022 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://db.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2022/zb_%D0%A1huselni st.pdf](https://db.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2022/zb_%D0%A1huselni%20st.pdf)
11. Оцінка доступності основних лікарських засобів для амбулаторного лікування в Україні [Електронний ресурс] / Європейське регіональне бюро ВООЗ. – Київ : Європейське регіональне бюро ВООЗ, 2021. – Режим доступу: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/343084/WHO-EURO-2021-2770-42528-59326-ukr.pdf>
12. Моніторинг асортиментної структури та динаміки цінових показників гепатопротекторів на сучасному фармацевтичному ринку України / І. О. Пухальська, А. Мухамед, О. П. Гудзенко, О. Л. Дроздов // Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2020. – Т. 13, №3(34). – С. 407-414. DOI: <https://doi.org/10.14739/2409-2932.2020.3.216227>